

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce:

E. P. D. L. V. G.

státní příslušnost: B. r. V.

t. č. X

zastoupena Organizací pro pomoc uprchlíkům

se sídlem Kovářská 4, 190 00 Praha 9

proti

žalovanému

Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky

poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 8. 2020, č. j. OAM-473/ZA-ZA11-P06-R2-2018,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 8. 2020, č. j. OAM-473/ZA-ZA11-P06-R2-2018, *se ruší* a věc *se vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobkyni *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá* právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaný ani po zrušení jeho předchozího rozhodnutí neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu. Žalobkyně nyní namítá, že nesprávně vyhodnotil situaci ve Venezuele. Panuje tam humanitární krize. Přestože mu nepřezkoumatelné odůvodnění této otázky v kontextu humanitárního azylu již krajský soud vytkl, žalovaný vytýkané vady nenapravit. Jeho rozhodnutí pak neobstojí ani v otázce

přiznání klasického azylu či doplňkové ochrany. Krajský soud tedy musel posoudit, zda již rozhodnutí žalovaného splňuje požadavky přezkoumatelnosti a zákonnosti.

II. Relevantní procesní vývoj a nové rozhodnutí žalovaného

Relevantní procesní vývoj

2. Krajský soud rozsudkem ze dne 28. 11. 2018, č. j. 41 Az 16/2018-37 („první rozsudek krajského soudu“), zrušil první rozhodnutí žalovaného, který žádost žalobkyně zamítl jako zjevně nedůvodnou. Podle žalovaného se opírala pouze o ekonomické důvody. Krajský soud ovšem shledal, že žalobkyně při pohovoru poukázala na skutečnosti svědčící o humanitární krizi ve Venezuele. Nikoliv pouze na její osobní ekonomické problémy, které v zemi hrozí. Konkrétně zdůraznila nedostatek jídla a léků, nefungující dopravu a zvýšenou kriminalitu. Vypověděla, že zde funguje systém potravinových lístků, což už samo osobě vypovídá o ekonomických problémech dané země (bod 16 prvního rozsudku krajského soudu). Krajský soud také odkázal na podklady ve spise, podle kterých situace ve Venezuele není přívětivá. Žalovaný si vše měl ověřit i v jiných zdrojích a posoudit situaci v zemi původu žalobkyně komplexně.
3. Na poli humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu („zákon o azylu“) krajský soud žalovanému vytkl, že situaci žalobkyně neposoudil jako případ hodný zvláštního zřetele. Tento závěr ani řádně neodůvodnil. Žalovaný měl přinejmenším vysvětlit, proč nelze situaci ve Venezuele považovat za humanitární krizi. Žalobkyně uváděla azylově relevantní důvody včetně důvodů spadajících pod § 14 zákona o azylu, ale žalovaný je ignoroval. Taktéž se měl zaměřit na změnu situace v zemi od odjezdu žalobkyně do ČR do podání žádosti o mezinárodní ochranu. A posoudit, zda skutečně došlo ke zhoršení situace. Jeho tvrzení o účelovosti žádosti žalobkyně, kterou si měla podat jen z důvodu legalizace pobytu, zůstala v rovině spekulací. Krajský soud proto žalovanému uložil, aby si obstaral více relevantních podkladů, na jejichž základě řádně posoudí tvrzení žalobkyně ohledně humanitární krize ve Venezuele.
4. Žalovaný si v novém řízení pořídil následující podklady: 1) zprávu Vysoké komisařky OSN pro lidská práva „*Lidská práva v Bolívarovské republice Venezuele*“ ze dne 5. 7. 2019 („zpráva HCHR“), 2) Informaci OAMP „*Bezpečnostní a politická situace v zemi, Venezuela*“ ze dne 8. 8. 2019 („Informace OAMP – bezpečnostní a politická situace“), a 3) zprávu Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky (BAMF) „*Zpráva o zemi 8 - Venezuela, září 2019*“ („zpráva BAMF“).
5. Žalobkyně poté ve vyjádření k podkladům rozhodnutí uváděla, že shromážděné zprávy shodně potvrzují existenci hluboké humanitární krize ve Venezuele. Citovala ze zprávy HCHR, že ve Venezuele dochází k závažnému porušování ekonomických a sociálních práv, včetně práva na potraviny a zdraví. Po prohloubení hospodářské krize stát začal používat sociální programy diskriminačním způsobem. Zohledňuje politická hlediska. Jde o nástroj sociální kontroly. V nepřiměřeně vyšší míře to dopadlo na ženy. Žalobkyně dodávala, že v březnu 2018 vydal Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky pokyn („pokyn UNHCR“) týkající se odlivu Venezuelanů. Vyzval státy, které přijímají nebo již hostí občany Venezuely, aby vůči nim přijímaly ochranná opatření. Žalobkyně ke

svému vyjádření přiložila i aktualizaci pokynu UNHCR z května 2019. Vysvětlovala také, že kromě mezinárodní ochrany nemá jinou možnost, jak by mohla zůstat legálně v ČR. Její návrat do Venezuely by s ohledem na tamější životní podmínky odporoval čl. 2 a 3 Evropské úmluvy o lidských právech („Úmluva“). Její samotné přežití by bylo v ohrožení. Pokud by nesplňovala podmínky pro azyl či doplňkovou ochranu, pak by jí měl žalovaný udělit humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu. Ten připadá v úvahu právě v situacích humanitární krize.

6. Žalobkyně žalovanému zaslala ještě jedno osobně pojaté vyjádření, protože s ní neprovedl doplňující pohovor. Popisovala, že humanitární krize ve Venezuele postihla veškerou populaci. Lidé prožívají utrpení a represí. Její rodina, která žije v X, každý den zažívá porušování ekonomických, sociálních a lidských práv. Její matka teď nepracuje kvůli zavření továrny v důsledku krize. Aby přežila, musí mladší sestra žalobkyně a její přítel každý týden cestovat čtyři hodiny na kolumbijskou hranici, kde získávají základní výrobky. Během cestování čelí hrozbám, obtěžování a vydírání ze strany venezuelských armád. Nemají však jinou možnost, jak jídlo získat. Vojáci byli dvakrát v domě matky žalobkyně, kde prováděli povinnou kontrolu rodiny a její situace. Postup vojáků byl hrubý. Pokládali otázky pouze s cílem vzbudit strach. Matka žalobkyně nepřiznala, že má dceru v Evropě. Chápe se to jako zrada vůči vládě, kvůli níž může dojít k vydírání či diskriminaci při výdeji tzv. CLAP boxu. Ten obsahuje základní produkty, které vláda prodává rodinám ve skromných čtvrtích. Dostávají je pouze vybrané rodiny. Předtím je kontrolují vojáci, že se neúčastní protestů a nemají rodinu v zahraničí. Rodina žalobkyně každý měsíc podstupuje toto ponižování, aby dostala CLAP box. Čeká při tom v dlouhých řadách na ulici.
7. Rodina žalobkyně pravidelně bývá až dvanáct hodin bez elektřiny. Nemá dostatek plynu na vaření, používají se plynové láhve. Těch je však nedostatek a její rodina musí čekat dlouhé hodiny, než si ji koupí. Někdy se jim ani nepovede je získat. Matka žalobkyně většinou musí vařit s palivovým dřívím, což jí způsobilo zdravotní problémy. V X se kvůli krizi zvýšila kriminalita a vandalismus. Zloději vnikají do domů. Stalo se to i rodině žalobkyně. Vyloupili dům a znásilnili její nezletilou sestřenicí. To vše se stalo během krize, protože nefunguje elektřina. Matka a sestra žalobkyně se nemohou účastnit veřejných protestů. Bojí se represe a vyloučení z možnosti získat CLAP box. Rodina žalobkyně nemá ve Venezuele právo na důstojný život a uspokojování základních lidských potřeb. Rovněž nemá právo na obživu kvůli ponižující a nelidské situaci, kterou vláda uplatňuje prostřednictvím ekonomické devastace, sociální krize a nedostatku svobody. To vše její rodina každodenně zažívá. Nemůže Venezuelu opustit kvůli autoritářským omezením. Do této situace by se dostala i ona, pokud by se musela do Venezuely vrátit.

Nové rozhodnutí žalovaného

8. Žalovaný nicméně rozhodnutím ze dne 31. 8. 2020, č. j. OAM-473/ZA-ZA11-P06-R2-2018, žalobkyni opět mezinárodní ochranu neudělil („rozhodnutí žalovaného“). Žalobkyně oproti dříve provedenému pohovoru neuvedla žádné nové informace. Žalovaný odmítl mezi podklady zařadit pokyn UNHCR. Jedná se pouze o nezávazné doporučení UNHCR. Nezabývá se situací venezuelských občanů ve

vlasti či konkrétní situaci žadatelky. Pouze stanovuje principy na bázi dobrovolnosti, jež by měly jednotlivé státy dodržovat, pokud vedou jakákoliv řízení s občany Venezuely, která by mohla vést k jejich nucenému vycestování do vlasti. Nehovoří ovšem o nutnosti udělit občanům Venezuely mezinárodní ochranu, zejména pokud nesplňují obecné důvody pro její udělení. Nevylučuje možnost dalších pobytových oprávnění.

9. Žalovaný pak u žalobkyně neshledal důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Neuvedla žádné skutečnosti, na jejichž základě by bylo možno učinit závěr, že vyvíjela ve své vlasti činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu. Nesdělila jakoukoliv skutečnost, ze které by vyplývalo, že by tam uplatňovala aktivně svá politická práva. Tvrdila, že musela být ve volební komisi u voleb v červenci 2017 a že jí vyhrožovali nemožností vycestovat, pokud se těchto voleb nezúčastní. Na základě doplňujících otázek při pohovoru se však zcela jasně prokázalo, že tyto žadatelkou uvedené důvody byly jen účelovým tvrzením. Na základě jejích vlastních vysvětlení se ukázaly být nepravdivými. Nikdy jí nikdo v souvislosti s volbami nevyhrožoval. Žalobkyně neuvedla ani problémy, které by souvisely s důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu.
10. Žalovaný si uvědomoval ekonomické potíže, se kterými se venezuelští občané dlouhodobě potýkají v oblasti zdravotnictví či dostupnosti potravin a v přístupu k energetickým zdrojům a veřejným službám. Ekonomická nouze v zemi původu však ještě nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 („Ženevská úmluva“). Byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé. Ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň skrytě mířila proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině. Nic takového však v případě žalobkyně žalovaný nezjistil. Pokud jde o snahu žadatelky legalizovat si pobyt v ČR, kde by chtěla nadále studovat, žalovaný uvedl, slouží k tomu zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR („zákon o pobytu cizinců“). Žalovaný nemohl pominout zjevnou účelovost podané žádosti žalobkyně o mezinárodní ochranu. Rozhodla se ji podat až po skoro roce studijního pobytu v ČR. Nezařídila si ani prodloužení jejího studijního víza. Trvalo by to podle ní několik měsíců, kvůli čemuž by si musela zařídit jiné povolení k pobytu. Případně by musela odcestovat zpět do vlasti.
11. Z výpovědi žalobkyně podle žalovaného nevyplýval žádný zvláštního zřetele hodný důvod pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Žalobkyně je dospělou, plně právně způsobilou a práceschopnou osobou. Ve Venezuele pracovala čtyři roky jako asistentka profesora na univerzitě v X. Měla na starosti výzkum a organizaci práce. Rovněž vyučovala. To vše až do svého odjezdu do ČR, kam vycestovala za účelem studia. Univerzita v Hradci Králové, kde následně absolvovala dva semestry bakalářského programu, spolupracuje s její domovskou univerzitou. Je zdravá a svobodná. V její vlasti žije celá její rodina. Naopak v ČR žádné příbuzné ani jiné pevné vazby nemá.
12. Z podkladů týkajících se situace ve Venezuele vyplývá, že tam v současné době probíhá hospodářská krize. Poznamenávají ji rozsáhlé problémy se zásobováním, zejména léků a potravin. Žalobkyně se ovšem vůbec nezminila, že by se jí jakkoliv tato krize dotýkala. Nebo že by trpěla nedostatkem potřeb nezbytných k životu.

Neuvedla ani, že by před svým odjezdem z vlasti měla jakékoliv ekonomické problémy. Naopak výslovně uvedla, že až do svého odjezdu jí zaměstnavatel řádně vyplácel mzdu. Byla vlastníkem tzv. vlastenecké průkazky, díky níž měla její rodina přístup ke speciální potravinové a sociální pomoci. Její rodina má také přístup k potřebným potravinám a lékům. Přestože je podle žalobkyně nutné pro zajištění si potravin například zajet do Kolumbie nebo častěji chodit pěšky kvůli nefunkčnosti veřejné dopravy. Případně využít pomoci rodinných příslušníků ze zahraničí. Jde ale zjevně o řešitelnou situaci. Není důvod se domnívat, že by si žalobkyně s ohledem na své vzdělání, věk a rodinné zázemí nemohla ve Venezuele zajistit obživu.

13. Žalovaný podotknul, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok a žalobkyně se jeho udělení nijak výslovně nedomáhala. Připomněl, že se humanitární azyl uděluje pouze za výjimečných okolností, pokud tu nebyl důvod pro udělení azylu podle § 12, a bylo by zcela „nehumánní“ azyl neudělit. Jak vyplývá z příslušné rozhodovací praxe žalovaného a judikatury, může jít o případy osob vysokého věku, těžce nemocných, bez rodinného, sociálního či ekonomického zázemí ve vlasti a další případy, ve kterých by návrat do vlasti znamenal zásadní ohrožení zdraví nebo života. To ovšem není případ žalobkyně.
14. Žalobkyni by v případě návratu do vlasti nehrozila ani vážná újma podle § 14a odst. 2 zákona o azylu. Žalovaný zopakoval, proč u žalobkyně neshledal důvody zvláštního zřetele hodné pro udělení humanitárního azylu a dovodil z toho, že žalobkyni nehrozí nelidské a ponižující zacházení. Ve Venezuele ani neprobíhá ozbrojený konflikt. Žalobkyně nebyla ve své vlasti politicky aktivní. Nikdy neměla konkrétní problémy s venezuelskými státními orgány. Ani ve formě omezení přístupu k potravinovým či jiným zdrojům. Naopak až do doby odchodu z vlasti pracovala na univerzitě, dostávala mzdu, byla držitelkou tzv. vlastenecké knížky a měla, stejně jako její rodina, přístup k potravinové pomoci systému CLAP. Žalovaný tak neshledal ve vztahu k aktuální politické, bezpečnostní a ekonomické situaci důvody pro udělení doplňkové ochrany v ČR.

III. Obsah žaloby

15. Žalobkyně zdůraznila důvody, které jí brání v návratu do vlasti. Opřela se zejména o situaci její rodiny, kterou popsala. Žalovaný složitou situaci ve Venezuele označuje pouze za ekonomickou, což podle něj není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Žalobkyně však trvá na tom, že naplňuje minimálně důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu.
16. Žalovaný nepřihlíží ke všem relevantním okolnostem a celou situaci bagatelizuje. Zdůrazňuje, že na udělení humanitárního azylu nemá žalobkyně nárok. Dodává, že se jeho udělení ani výslovně nedomáhala. Tato argumentace je však účelová a zavádějící. Žalovaný odůvodňuje neudělení humanitárního azylu také tím, že žalobkyně vznáší pouze ekonomické důvody a situaci v zemi původu lze řešit. Takové tvrzení však dostatečně nepodložil. Navíc první rozsudek krajského soudu zmiňuje, že „[ž]alovaný měl minimálně zdůvodnit, proč dle jeho názoru nelze situaci ve Venezuele považovat za humanitární krizi. (...) Žalobkyně právě tyto azylové důvody tvrdila a žalovaný je zcela ignoroval.“ Žalobkyně se domnívá, že v tomto ohledu nedošlo ze strany žalovaného k nápravě. Zprávy lidskoprávních

organizací hovoří o humanitární krizi, nedostatku potravin a léků i kolapsu zdravotního systému. Kvůli této krizi zemi opustilo již na pět milionů osob.

17. Žalovaný neuvedl dostatečné argumenty, kterými zdůvodnil, proč situaci ve Venezuele nepovažuje za humanitární krizi. Žalobkyně shledává za problematické, jestliže žalovaný uvádí, že se jedná pouze o „ekonomické potíže“ či „ekonomické důvody“. Týdenní cestování na kolumbijskou hranici kvůli zajištění základních potravin a léků či omezování občanských práv nelze označovat pouze za „ekonomické“ či „hospodářské“ problémy, které jsou „řešitelné“. Odůvodnění, že základní potraviny a léky lze získat v Kolumbii, není podle žalobkyně na místě. Zprávy o Venezuele potvrzují, že se Venezuelané se mohou stát oběťmi konfliktu na kolumbijských hranicích. Tyto pravidelné cesty kvůli základním potravinám mohou představovat nebezpečí.
18. Žalobkyně se dále domnívá, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Musela být členkou volební komise v červenci 2017. Pokud by se těchto voleb nezúčastnila, hrozilo by, že nebude moci vycestovat ze země. Dále uvedla, že nárok na CLAP boxy se základními potravinami a zbožím nemají občané, kteří se účastní protivládních protestů. Takové jednání ze strany státu naplňuje definici pronásledování.
19. Žalobkyně také naplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Hrozí jí totiž v případě návratu do vlasti vážná újma. Žalobkyně popsala situace, ve kterých dochází k zásahům do soukromí za účelem ověření, jestli občané neparticipují na protivládních protestech a jestli tak splňují podmínky na přidělení CLAP boxu. Takové jednání ze strany armády lze považovat za porušení čl. 8 Úmluvy. Žalobkyně zejména popisovala špatnou humanitární situaci a obavu z vysoké kriminality. Ze zpráv o situaci ve Venezuele vyplývá, že situace vážně ohrožuje životy a zdraví Venezuelanů (čl. 2 a 3 Úmluvy). Vycestování žalobkyně zpět do země původu by tak bylo odporovalo mezinárodním závazkům ČR.
20. Žalobkyně se v neposlední řadě ohrazuje proti tvrzení žalovaného, že její žádost o udělení mezinárodní ochrany je účelová, motivovaná jen ekonomickými důvody a snahou zlegalizovat si pobyt v ČR. V rámci správního řízení uvedla nespočet důvodů, pro které se nechce a nemůže do země původu vrátit.

IV. Vyjádření žalovaného

21. Podle žalovaného žalobkyně argumentuje v obecné rovině bez konkrétních souvztažností s jejím azylovým příběhem. Snaží se navodit dojem, že každý obyvatel Venezuely bez výjimky čelí humanitární krizi takového rozsahu (míněno azylově relevantním měřítkem), že ve Venezuele nelze „důstojně žít“. Opak je pravdou. Především proto, že o existenci jakési humanitární krize hovoří některé běžně dostupné články na internetu již od roku 2010, tedy poměrně dlouhodobě. Žalobkyně přitom žádným důsledkům humanitární krize v době svého života ve Venezuele (až do roku 2017) nikdy nečelila. Jakkoli se tedy může situace ve Venezuele jako humanitární krize jevit, žalobkyně před ní z Venezuely neprchala a ani jí v zemi původu významněji nečelila. Naopak se řadila k té části obyvatelstva, která měla oproti některým jiným výhody, např. vlastnila tzv. vlasteneckou

průkazku, díky níž měla její rodina přístup ke speciální potravinové a sociální pomoci. Měla také velmi dobré zaměstnání na univerzitě.

22. Námitky týkající se účasti žalobkyně u voleb v roce 2017 se na základě doplňujících otázek ukázaly nepravdivými a účelovými. Žalobkyně totiž následně přiznala, že jí nikdy nikdo nevyhrožoval ohledně účasti na volbách. Vycházela pouze z informací na sociálních sítích. Žalobkyně považovala další prodloužení pobytového oprávnění získaného podle zákona o pobytu cizinců za složitou a zdlouhavou proceduru. Svévole se rozhodla legalizovat si další pobyt v ČR pomocí zákona o azylu. Situaci v zemi původu žalobkyně tak žalovaný rozhodně nebagatelizuje. Jen dává do kontextu motivy žalobkyně k opuštění země původu prosté jakéhokoli azylově relevantního důvodu s jí následně objevenými a zjevně účelově prezentovanými potížemi velké části obyvatelstva ve Venezuele. Navíc předloženými až po uplynutí značné doby jejího pobytu v ČR a výhradně v souvislosti s vedením řízení o udělení mezinárodní ochrany coby jednoduššího prostředku k získání pobytového oprávnění. Žalobkyně by měla řešit situaci podle zákona o pobytu cizinců.

V. Replika žalobkyně

23. Žalovaný situaci ve Venezuele neoznačuje za humanitární krizi pouze na základě svého úsudku. Za humanitární krizi ji ovšem považuje několik předních lidskoprávních organizací. Ty hovoří o zhoršení situace v důsledku pandemie onemocnění COVID-19. Tím, že různé prameny krizi v zemi popisují dlouhodobě, nemůže žalovaný dokázat, že se jedná o krizi malého či zanedbatelného rozsahu. Právě naopak. Pokud zprávy popisují krizi v zemi původu žalobkyně dlouhodobě a soustavně, prokazují její postupně eskalující rozsah a závažnost. Není pravda, že by se žalobkyně nepotýkala s žádnými důsledky humanitární krize v zemi. Uvedla skutečnosti, jak byla dotčena přímo ona sama nebo později její rodinní příslušníci. Je však důležité poukázat na skutečnost, že žalobkyně opouštěla zemi původu v době, kdy došlo ke zhoršení situace – tedy v roce 2017. Už v té době se musela vypořádávat se souvisejícími problémy.
24. Žalobkyně se také znovu vyjádřila ke své účasti ve volební komisi. Vysvětlila, že její účast podmínil strach z problémů s vycestováním, ke kterému se již v té době chystala. Během těchto voleb přitom eskalovaly dlouhodobé protesty proti Madurovi. V důsledku násilí na nich přišly o život desítky lidí. Není tedy pravdou, že by se žalobkyně s důsledky krize nikdy nesetkala.
25. Žalobkyně v žádném případě nepožádala o udělení mezinárodní ochrany jen kvůli tomu, aby legalizovala svůj pobyt. K podání žádosti ji vedl sled událostí a situace v zemi původu. Žalobkyně odkazuje na pokyn UNHCR, který vyzývá státy k zajištění a respektování základních standardů občanům Venezuely (zákonnost, dostupnost, přístup k základním právům a garance principu *non-refoulement*). Právě na základě tohoto pokynu začala žalobkyně uvažovat o podání žádosti o mezinárodní ochranu.
26. Žalovaný opřel neudělení humanitárního azylu o dva hlavní důvody – (1) krize v zemi původu žalobkyně se jí nijak přímo nedotýkala; a (2) není důvod se domnívat, že by si nemohla zajistit obživu v zemi původu. Žalobkyně ovšem uvedla, jak se jí politické změny přímo dotkly. Je také třeba znovu uvést, že opouštěla zemi v roce,

kdy došlo k výraznému zhoršení situace. Konečné dopady humanitární krize (nedostatek základních potravin a léčiv, nedostatečný přístup k základním službám či zdravotní péči) tak žalobkyni nezasáhly přímo. Avšak její rodinní příslušníci se s nimi musí potýkat. Ostatně až po odchodu žalobkyně pokyn UNHCR označil situaci za humanitární krizi a Venezuelany za uprchlíky. Pokud by se žalobkyně musela vrátit, čelila by nebezpečí vážné újmy. Osoby, které se vrátily do Venezuely, tam podle posledních zpráv diskriminují. Možnosti žalobkyně k opětovnému opuštění země po návratu by byly téměř nulové. Její sestra rovněž chtěla Venezuelu opustit. Do dnešního dne však nezískala cestovní doklad.

VI. Jednání před krajským soudem

27. Dne 16. 11. 2021 se ve věci konalo jednání. Krajský soud dal před zahájením řízení oběma stranám možnost namítnout podjatost samosoudce. Ani jedna ze stran ovšem námitku podjatosti nevznesla. Zástupce žalobkyně pak shrnul žalobní body. Odkazoval mj. na zprávu HCHR, podle které je porušování lidských práv ve Venezuele důvodem pro ochranu osob, které zemi opustily. Podle této zprávy je nutné dodržovat princip *non-refoulement*. Zástupce žalobkyně podotknul, že ČR podpořila zprávu HCHR na 42. zasedání Rady OSN pro lidská práva v Ženevě. Krátce se k věci vyjádřila i žalobkyně. ČR jí podle jejích slov umožnila žít lepší život. Chtěla by zde žít normální život z hlediska ochrany lidských práv. Je také jedinou šancí pro její rodinu, které by mohla přispívat. Zástupkyně žalovaného vyjádřila pochopení z hlediska krize ve Venezuele, ale žalobkyně podle ní nevymezila individuální důvody své žádosti tak, aby jí bylo možné azyl udělit. Ne každý občan Venezuely splňuje důvody pro udělení azylu. Žalobkyně patřila mezi obyvatele, kteří měli přístup k potravinám a dalším službám. Pokud se situace ve Venezuele změnila, pak na to nemohl žalovaný reagovat. Žalobkyně případně může podat opakovanou žádost o mezinárodní ochranu, resp. postupovat podle zákona o pobytu cizinců.
28. Krajský soud následně zrekapituloval podstatný obsah spisu. Poté přistoupil k dokazování. Zástupce žalobkyně navrhl k důkaznímu provedení pokyn UNHCR, který žalovaný nezařadil do správního spisu. UNHCR tímto pokynem v roce 2018 vyzval státy, aby kvůli odlivu Venezuelanů způsobeném situací v jejich zemi zvážily přijetí ochranných opatření, která jim umožní legální pobyt s odpovídajícími zárukami. Mohlo by jít o různé formy mezinárodní ochrany, dočasné ochrany nebo pobytová opatření. Alternativně o opatření v oblasti víz a pracovní migrace, která by Venezuelanům zpřístupnila zákonná pobytová oprávnění a standard zacházení, podobající se mezinárodní ochraně. Implementace těchto alternativních opatření by neovlivňovala právo žádat o azyl. Týkala by se zejména řízení o vyhoštění nebo vydání či neobnovení povolení k pobytu. Za všech okolností je podle pokynu UNHCR třeba zaručit určité minimální standardy v oblastech: a) zákonnosti (osoby, které mají z těchto opatření prospěch, by např. měly dostat úřední doklad uznávaný všemi vládními úřady); b) dostupnosti všem Venezuelanům bez ohledu na datum jejich vstupu do hostitelské země; c) přístupu k základním právům na rovnoprávném základě s ostatními cizinci; a d) záruky nenavrácení. UNHCR vyzývá státy, aby zajistily, že držitelé forem ochrany

nebudou čelit jakékoliv formě nucení k návratu do Venezuely v souladu s mezinárodním uprchlickým právem a lidskoprávními standardy.

29. Zástupkyně žalovaného namítla, že žalobkyně pokyn UNHCR mohla předložit při seznámení se s podklady rozhodnutí. Obsah pokynu UNHCR nevylučuje, aby žalobkyně požádala o pobytové oprávnění. Nejde o pokyn udělit mezinárodní ochranu. Žalobkyně patřila k „vyšší sortě“ lidí, kteří měli přístup k potravinám. Zástupce žalobkyně však kontroval, že žalobkyně na pokyn UNHCR během správního řízení odkazovala během pohovoru. Označila ho za důvod podání své žádosti. K tvrzení žalovaného, že žalobkyně patřila k „vyšší sortě“ Venezuelanů dodal, že rozhodnutí žalovaného vůbec nezohledňuje, co by se dělo po jejím návratu do země původu.
30. Zástupce žalobkyně pak navrhl k důkaznímu provedení část zprávy HCHR, ve které se uvádí, že se od roku 2018 do země v rámci jejího plánu „Návrat do vlasti“ vrátilo 14.070 Venezuelanů. Porušování lidských práv ve Venezuele, včetně práv na jídlo a zdraví, vytváří potřebu ochrany založené na standardech mezinárodního práva lidských práv, včetně závazků plynoucích ze zásady nenavrácení. Toto porušování vytváří situace zranitelnosti, které se objevují v každé fázi migračního procesu, což rovněž vyžaduje ochranu lidských práv. Zástupkyně žalovaného k tomu uvedla, že rozhodnutí žalovaného neznámá vyhoštění žalobkyně. Pouze se jím neuděluje mezinárodní ochrana. Je na žalobkyni, aby si pobyt upravila podle zákona o pobytu cizinců.
31. Krajský soud k důkazu poté provedl zprávu Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu vydanou 20. 8. 2020 („zpráva EASO“), tedy 11 dní před vydáním rozhodnutí žalovaného. Tato zpráva proto pokrývá skutkový stav, ze kterého žalovaný mohl vycházet. Je přitom aktuálnější než podklady, které žalovaný založil do spisu. Zpráva EASO uvádí, že venezuelské úřady neuznávají „existenci humanitární krize“ ve Venezuele, protože tato krize nesplňuje podmínky požadované mezinárodním právem. Zdroje zprávy EASO však uvedly, že dopad hospodářské krize umocnil kolaps veřejné infrastruktury a služeb, což vyvolalo „komplexní humanitární nouzi“. Venezuela upadla do socio-ekonomické a násilné krize, která vyústila v rozšířenou chudobu, kolaps základních služeb a vysídlení čtyř milionů lidí v celém regionu.
32. Zpráva EASO cituje zprávu organizace *Human Rights Watch*, podle které „vážený nedostatek léků, zdravotnického materiálu a potravin způsobuje, že mnoho Venezuelanů není schopno dostatečně uživit své rodiny nebo mít přístup k základní zdravotní péči“. Nízké platy spojené s nedostatky v poskytování základních služeb vedly lidi – včetně profesionálů ve zdravotnictví a školství – k práci v několika zaměstnáních, aby vyžili. Kvůli tomu pak nezvládali plnit pracovní povinnosti. V roce 2019 se zdokumentovalo 373 rabování nebo pokusů o rabování. Hodnocení provedené Světovým potravinovým programem OSN (WFP) ve Venezuele mezi červencem a zářím 2019 ukázalo, že 59 % domácností nemá dostatečný příjem na nákup potravin a 65 % si nemůže koupit základní předměty, jako jsou hygienické potřeby a oblečení.
33. Zpráva EASO pak odkazuje na průzkum za roky 2019–2020, který ukázal, že 79,3 % Venezuelanů má nedostatečný příjem na nákup potravin. Zpráva EASO

odkazuje na zprávu HCHR, která uvedla, že měsíční plat nedostačuje k pokrytí základních potřeb. Stačí na přibližně čtyři dny jídla za měsíc. Pracovník, který vydělává minimální mzdu, nemá přístup k americkým dolarům na ochranu před inflací. Mzda 5 USD by se mohla během týdne snížit na 3 USD. Dokonce i s doplňkovým příjmem prostřednictvím bonusů je kupní síla platu nedostačující k pokrytí základních potřeb.

34. Zástupce žalobkyně také při jednání odkázal na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 10. 2021, č. j. 13 Az 29/2020-45 („rozsudek městského soudu“). Podle něj v případě hluboké humanitární krize na území jakéhokoliv státu bude touto krizí zasažena větší část obyvatelstva. Podle zástupkyně žalovaného šlo ovšem o jiný případ. Žalobkyně ve věci řešené rozsudkem městského soudu skutečně čelila humanitárním důvodům na rozdíl od žalobkyně ve zde projednávané věci.
35. Další důkazní návrhy či námitky vůči provedení dokazování již účastníci řízení neměli. Po závěrečných návrzích obou stran krajský soud na chvíli jednání přerušil. Následně vyhlásil tento rozsudek.

VII. Posouzení věci krajským soudem

36. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; „s. ř. s.“) ve lhůtě podle § 32 odst. 1 zákona o azylu.
37. Žaloba je *důvodná*.
38. Krajský soud nejprve vysvětlí, které námitky shledal nedůvodnými (část a.), aby se pak zaměřil na námitky důvodné (část b.).
  - a. *Žalovaný neporušil práva žalobkyně, pokud jí neudělil klasický azyl či doplňkovou ochranu*
39. Ve vztahu k azylu podle § 12 zákona o azylu se krajský soud ztotožňuje se žalovaným zejména ze skutkových důvodů. Z protokolu o pohovoru se žalobkyní opravdu plyne, že nejprve zmínila, že se musela účastnit voleb v roce 2017 ve volební komisi a čelila vyhrožování, že nebude moci ze země vycestovat, pokud se voleb nezúčastní. K dalším otázkám však výslovně uvedla, že jí osobně nikdo nevyhrožoval a dané informace měla ze sociálních sítí. Měla proto strach, co by se stalo. V obecné rovině pak dovozovala, že by jí neúčast ve volbách zaregistrovali na průkazku a přišla by o nárok na sociální dávky a potravinové balíčky.
40. Taková tvrzení ovšem podle krajského soudu ani zdaleka nesvědčí o tom, že by u žalobkyně bylo možné hovořit o odůvodněném strachu z pronásledování kvůli některému ze šesti důvodů podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Zejména z těchto tvrzení neplyne přiměřená pravděpodobnost, že by žalobkyně měla v budoucnu ve Venezuele čelit pronásledování pro zastávání určitých politických názorů. Žalobkyně netvrdí, že by se vůbec v minulosti ve Venezuele určitým způsobem vyjadřovala proti vládě, nebo že by jí státní orgány toto politické přesvědčení prisuzovaly, a že by jí z tohoto důvodu opravdu hrozilo pronásledování, tj. závažné porušení jejích lidských práv či opatření působících psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, resp. jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování (§ 2 odst. 4 zákona o azylu).

41. V podobném duchu lze navázat u námitek na poli § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. U něj se uplatní dokonce ještě přísnější standard důkazního břemene než u azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Na rozdíl od *přiměřené pravděpodobnosti* pronásledování se pro zkoumání důvodnosti obav, že cizinec utrpí vážnou újmu, vychází z testu *reálného nebezpečí*. Rozborem těchto pojmů se Nejvyšší správní soud zabýval v rozsudku ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82. Uvedl, že „*Přiměřená pravděpodobnost* nežádoucího důsledku návratu do země původu (...) je dána tehdy, bývá-li tento důsledek v případech obdobných případu žadatele nikoli ojedinělý. Neznamená to, že pravděpodobnost, že nežádoucí důsledek nastane, musí být nutně vyšší než pravděpodobnost, že nenastane (...), nýbrž to, že k nežádoucímu důsledku v případech obdobných případu žadatele dochází natolik často, že s ním ten, komu takový následek hrozí, musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko výjimečným. (...). *Reálným nebezpečím* nutno rozumět, že ve významném procentu případů obdobných situací stěžovatele dojde k nežádoucímu následku, takže stěžovatel má dobré důvody se domnívat, že takovýto následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho. (...) Test ‚*reálného nebezpečí*‘ je vůči stěžovateli přísnější než test ‚*přiměřené pravděpodobnosti*‘. Ani test ‚*reálného nebezpečí*‘ ale nedosahuje intenzity trestního standardu ‚nade vší pochybnost‘.“ (srov. také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2018, č. j. 1 Azs 137/2018-50, bod 25).
42. Podle krajského soudu se ovšem tvrzení žalobkyně týkající se možného porušení práva na život, zákazu špatného zacházení, práva na respektování soukromého života či zákazu diskriminace pohybují v příliš obecné rovině. Žalobkyně krajský soud nepřesvědčila (ani to netvrdila a nelze to dovozovat z podkladů, na které odkazuje), že by ke kontrolám armády v domovech občanů nebo dopadům zvýšené kriminality na osoby v situaci obdobné situaci žalobkyni docházelo v natolik významné frekvenci, že by i ona měla dobré důvody se domnívat, že takovýto následek může s významnou pravděpodobností postihnout i ji.
43. Doplnkovou ochranu lze udělit pouze v případě, že se prokáže, že vážná újma v některé z jejích podob podle § 14a odst. 2 zákona o azylu hrozí konkrétně žadateli s ohledem na jeho individuální situaci. S výjimkou vážné újmy související s ozbrojeným konfliktem [§ 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu], u níž se může požadovaný důkazní standard z důvodu vysoké intenzity nerozlišujícího násilí výjimečně naplňovat ve vztahu k určité části země nebo i celému území státu, ve vztahu k ostatním typům vážné újmy se vyžaduje jistá míra *individualizace*. I směrnice 2011/95/EU („kvalifikační směrnice“) vychází z toho, že „[n]ebezpečí, kterým je všeobecně vystaveno obyvatelstvo jednotlivé země nebo jeho část, sama o sobě nepředstavují konkrétní ohrožení, které by mohlo být hodnoceno jako vážná újma“ (viz bod 35 preambule).
44. Krajský soud proto není toho názoru, že by konkrétně žalobkyni hrozilo reálné nebezpečí porušení lidských práv, o něž se v žalobě opírá. Neshledal, že by žalobkyni hrozila vážná újma spočívající v rozporu s mezinárodními závazky ČR, tj. zde závazky plynoucími z čl. 2, 3, 8 a 14 Úmluvy.
45. Námítka týkající se neudělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu a doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu proto nejsou důvodné.

b. Žalovaný nerespektoval závazný právní názor plynoucí z prvního rozsudku krajského soudu a nezduvodnil řádně, proč případ žalobkyně není zvláštního zřetele hodným pro udělení humanitárního azylu

46. Hlavním jádrem věci byla již po rozsudku krajského soudu otázka (ne)udělení humanitárního azylu. Podle § 14 zákona o azylu platí, že pokud „v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v *případě hodném zvláštního zřetele* udělit azyl z *humanitárního důvodu*“. Zákonodárce tak při úpravě podmínek pro udělení humanitárního azylu zvolil kombinaci neurčitého právního pojmu *případ hodný zvláštního zřetele* a následného správního uvážení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu již ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004-72). Vzhledem k této konstrukci musí žalovaný nejdříve interpretovat neurčitý právní pojem *případu hodného zvláštního zřetele* a posoudit jeho naplnění v konkrétní věci. Pokud dojde k závěru o naplnění tohoto pojmu, provede správní uvážení, jak mu ukládá zákon, při němž vybere jednu ze dvou alternativ rozhodnutí – udělení či neudělení humanitárního azylu. Naopak, jestliže se o případ hodný zvláštního zřetele v konkrétní věci nejedná, není tu vůbec prostor pro jakoukoliv úvahu správního orgánu. Azyl z humanitárního důvodu v takovém případě udělit nelze (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014-27, č. 3200/2015 Sb. NSS., bod 28).
47. Rozlišování mezi oběma fázemi rozhodování žalovaného o (ne)udělení humanitárního azylu má zásadní význam pro jeho přezkum soudem. Na rozdíl od omezeného soudního přezkumu správního uvážení (§ 78 odst. 1 druhá věta s. ř. s.) *výklad neurčitého právního pojmu a jeho aplikace na konkrétní skutkový stav podléhají plnému meritornímu přezkumu soudem* v souladu s § 75 s. ř. s. Zruší-li tedy soud rozhodnutí žalovaného, pak ho v dalším řízení podle § 78 odst. 5 s. ř. s. váže výklad neurčitého právního pojmu, jak jej provedl soud, i posouzení, zda skutkové okolnosti případu tento pojem naplňují či nikoliv (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014-27, č. 3200/2015 Sb. NSS., bod 29). V této věci nyní již jde právě jen o otázku, zda případ žalobkyně je *případem zvláštního zřetele hodným*, a zda žalovaný náležitě zdůvodnil i skutkově podložil svůj závěr o nenaplnění tohoto neurčitého právního pojmu.
48. Z prvního rozsudku krajského soudu v tomto kontextu pro žalovaného plynulo několik závazků: měl řádně odůvodnit, proč nepovažoval případ žalobkyně za zvláštního zřetele hodný a proč nelze situaci ve Venezuele považovat za humanitární krizi (pokud tyto názory opět zaujme). Neměl již ignorovat tvrzení žalobkyně, která spadala pod § 14 zákona o azylu. Měl se také zaměřit na změnu situace v zemi po odjezdu žalobkyně do ČR. Poté měl posoudit, zda skutečně došlo ke zhoršení situace ve Venezuele. Žalovaný měl povinnost si obstarat více relevantních podkladů a na jejich základě řádně posoudit tvrzení žalobkyně ohledně humanitární krize ve Venezuele.
49. Žalovaný ovšem učinil jistý „úrok stranou“. Nashromáždil si sice tři zprávy o situaci ve Venezuele (viz bod 4 výše). Moc s nimi však nepochoval. A v jediném půlstránkovém odstavci, který se meritorně humanitárního azylu týká, se vyhnul hodnocení situace ve Venezuele, ze kterého by následně vyšel. Včetně relevance změny situace v zemi po odjezdu žalobkyně a posouzení otázky, zda tam probíhá humanitární krize. Žalovaný sice uznal, že ze shromážděných podkladů – aniž by

to více konkretizoval – vyplývá probíhající hospodářská krize, poznamenaná rozsáhlými problémy se zásobováním, zejména léků a potravin. To ovšem bylo ve vztahu k povinnostem plynoucím z prvního rozsudku krajského soudu vše. Namísto hlubší práce se shromážděnými podklady a snahy o řádné posouzení tvrzení žalobkyně ohledně humanitární krize ve Venezuele se žalovaný zaměřil hlavně na situaci žalobkyně před odjezdem ze země a dospěl k tomu, že jí nic nehrozí.

50. Pro žalovaného hrálo roli, že se podle něj žalobkyně vůbec nezmínila, že by se jí venezuelská krize dotýkala, nebo že by měla před odjezdem ekonomické problémy. Argumentoval, že tehdy dostávala plat a měla tzv. vlasteneckou průkazku. Žalovaný dodal, že i její rodina měla přístup k potřebným potravinám a lékům. A obtíže při jejich obstarávání spočívající v nutnosti dalších rodinných příslušníků jezdit do Kolumbie nebo nefunkčnosti veřejné dopravy označil za „zjevně řešitelnou situaci“. Žalovaný nepochyboval, že by si žalobkyně s ohledem na své vzdělání, věk a rodinné zázemí ve Venezuele zajistila obživu. Uzavřel pak, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok a žalobkyně se jeho udělení výslovně nedomáhala. Odkázal také kromě judikatury správních soudů i na svojí rozhodovací praxi, ze které mělo plynout, že humanitární azyl uděluje v mnohem závažnějších případech. Nijak tuto svoji praxi ovšem nespecifikoval.
51. Žalovaný tím ovšem míří „mimo terč“. Již první rozsudek krajského soudu konstatoval, že žalobkyně při pohovoru tvrdila důvody, které mají pro udělení humanitárního azylu relevanci. Žalovaný se žalobkyní neprovedl po prvním rozsudku krajského soudu nový pohovor. Žalobkyně mu z toho důvodu zaslala hned dvě vyjádření k podkladům rozhodnutí (viz body 5-7 výše). V nich popisovala velmi konkrétní projevy venezuelské krize. Uváděla, že by její samotné přežití bylo v ohrožení. Výslovně pak namítala, že pokud by podle žalovaného nesplňovala podmínky pro udělení klasického azylu ani doplňkové ochrany, tak by jí měl žalovaný udělit humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu, který připadá v úvahu právě v situacích humanitární krize. Vysvětlovala, jak krize ve Venezuele postihla veškerou populaci, a jak si její rodina musí zajišťovat základní potřeby. Vykreslila obavy rodiny o ztrátu nároku na CLAP box, pokud by u ní armáda zjistila „nežádoucí jevy“, jako např. skutečnost, že žalobkyně je v Evropě. Žalobkyně zmiňovala i nutnost být mnoho hodin denně bez elektřiny, což bývá ideálním podhoubím pro zvyšující se kriminalitu. Ekonomickou devastaci, sociální krizi a nedostatek svobody každodenně zažívá její rodina, která nemůže zemi opustit kvůli autoritářským omezením. Žalobkyně zdůrazňuje, že do této situace by se dostala i ona, pokud by se musela do Venezuely vrátit.
52. V kontextu povinností uložených prvním rozsudkem krajského soudu a vyjádření žalobkyně učiněných ve správním řízení se proto relevantní pasáž rozhodnutí žalovaného jeví být poněkud mimoběžná. Není pravdou, že by se žalobkyně udělení humanitárního azylu nedomáhala. Výslovně ho naopak zmínila ve vyjádření k podkladům, která učinila i z toho důvodu, že s ní už žalovaný po prvním rozsudku krajského soudu neprovedl nový pohovor. A zdravotní stav, práceschopnost žalobkyně či její ekonomická situace před opuštěním země vlastně nehrají roli. *Rozhodování ve věcech mezinárodní ochrany má mít prospektivní povahu a má proto mířit do budoucna.* Žalovaný se má zaměřit na situaci, v jaké by se

žadatel o mezinárodní ochranu ocitl po svém návratu. To platí i při posuzování humanitárního azylu.

53. Žalovaný ovšem stále pomíjí, že ve Venezuele došlo k výraznému zhoršení situace poté, co žalobkyně přicestovala do ČR. Tomu odpovídá i pokyn UNHCR vydaný v březnu 2018, který žalobkyni motivoval k podání žádosti o mezinárodní ochranu, což krajský soud považuje za naprosto pochopitelné a logické vysvětlení. I proto ostatně první rozsudek krajského soudu uložil žalovanému, ať se zaměří na změnu situace v zemi poté, co ji žalobkyně opustila. Tomuto závaznému pokynu však žalovaný nedostál. Věnoval se namísto toho otázkám, které s posouzením, zda případ žalobkyně je zvláštního zřetele hodným, v právě popsáném kontextu neměly souvislost.
54. Krajský soud proto příliš nepřesvědčuje argumentace žalovaného, že se o existenci „jakési (sic!) humanitární krize“ píše na internetu již od roku 2010 a žalobkyně žádným důsledkům humanitární krize do svého odjezdu nečelila. Krajský soud souhlasí se žalobkyní, že pokud zprávy popisují krizi v zemi jejího původu dlouhodobě a soustavně, pak prokazují její postupně eskalující rozsah a závažnost. A hlavně tento argument nebere v potaz změnu situace ve Venezuele po volbách v roce 2017, na kterou se přitom žalovaný měl podle prvního rozsudku krajského soudu zaměřit. Jak současně plyne z provedeného dokazování, ve Venezuele loni panovala „komplexní humanitární nouze.“ Rozšířila se chudoba a zkolabovaly základní služby. Mnoho Venezuelanů nedokáže dostatečně uživit své rodiny a nemá přístup k základní zdravotní péči. Mezi červencem a zářím 2019 se ukázalo, že 59 % domácností nemá dostatečný příjem na nákup potravin a 65 % si nedokáže koupit základní předměty, jako jsou hygienické potřeby a oblečení. Zpráva EASO zmiňovala, že příjem nestačí k pokrytí základních potřeb a pokrývá přibližně čtyři dny jídla za měsíc. Krajský soud s ohledem na tyto skutečnosti považuje až za nevhodnou bagatelizaci situace žalovaným, který hodnotí nutnost cestovat za účelem zajištění si nezbytných potřeb do sousední země pod kontrolou a nátlakem armády za „zjevně řešitelnou situaci“. O vážnosti obecné situace ve Venezuele pojednává i rozsudek městského soudu (viz jeho bod 26).
55. Krajský soud proto shrnuje, že už z jeho prvního rozsudku plynulo, že situace ve Venezuele rozhodně není přívětivá. Krajský soud tehdy zmínil, že od roku 2017 se situace v této zemi zhoršuje. Uložil proto žalovanému, aby se na tuto změnu zaměřil a posoudil celkovou humanitární situaci. Žalobkyně pak ve svých vyjádřeních detailně popisovala, jak konkrétně situace ve Venezuele vypadá a jaké má specifické důsledky pro její rodinu. Logicky namítala, že by jim po návratu čelila i ona. Žalovaný však závěry prvního rozsudku krajského soudu i vyjádření žalobkyně pominul, přešel a zůstal převážně v období před rokem 2017, ze kterého dovodil, že případ žalobkyně zvláštního zřetele hodný není. Situaci její rodiny pak bagatelizoval. Ačkoliv krajský soud žalovanému jasně vymezil kolej, po které se má vydat, žalovaný přehodil výhybku a vydal se jiným směrem. Tomu, čemu se měl věnovat, se tedy reálně nevěnoval. Rozhodnutí žalovaného je proto opět nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, jako tomu bylo při přezkumu jeho prvotního rozhodnutí o žádosti žalobkyně o mezinárodní ochranu. V nerespektování závazného pokynu prvního rozsudku krajského soudu pak lze spatřovat i porušení principu kasační závaznosti rozsudku správního soudu.

56. V novém řízení tak již žalovaný bude muset popsané vady svého rozhodnutí skutečně napravit. Je důležité, aby poctivě zjistil skutkový stav aktuálně panující ve Venezuele v době jeho nového rozhodování. Musí ho pak opravdu již náležitě posoudit a řádně pak vyhodnotit, zda s ohledem na vývoj v zemi po roce 2017 není případ žalobkyně hodný zvláštního zřetele podle § 14 zákona o azylu. Tyto své povinnosti žalovaný na potřebné kvalitativní úrovni doteď nesplnil. Krajský soud mu k tomu proto tímto rozsudkem dává prostor. Ještě však nečiní věcný závěr, zda o případ zvláštního zřetele hodný jde (srov. bod 47 výše). Bude tak moci učinit, až žalovaný posouzení této otázky přezkoumatelně odůvodní. Krajský soud také dává žalovanému do úvahy, zda by s ohledem na získání aktuálních poznatků o situaci ve Venezuele včetně zprostředkování informací o situaci rodiny žalobkyně nebylo namístě, aby s ní po cca třech a půl letech provedl nový pohovor.
57. Žalovaný nadto v souladu s § 78 odst. 6 s. ř. s. zahrne mezi podklady pro nové rozhodnutí důkazy, které krajský soud provedl při jednání. V té souvislosti krajský soud podotýká, že nelze v dalším řízení brát na lehkou váhu obsah pokynu UNHCR coby multilaterální mezivládní instituce, zřízené Valným shromážděním OSN jako jeho subsidiární orgán, který má podle čl. 1 svého statutu za úkol „hledat trvalá řešení problému uprchlíků tak, že bude pomáhat vládám (...) při umožňování dobrovolné repatriace těchto uprchlíků nebo jejich integrace do nových národních komunit“ (srov. preambuli a čl. III sdělení MZV č. 20/2003 Sb. m. s., o sjednání dohody mezi vládou ČR a UNHCR). Nejde samozřejmě o závazný zdroj mezinárodního práva, ze kterého by plynul obligatorní závazek udělit Venezuelanům azyl. To ale současně neznamená, že by neměl vůbec žádný význam. Ač jde o *soft-law* dokument, nevylučuje to, aby podobný akt vyvolával určité dílčí právní následky v míře dané okolnostmi případu. Je proto třeba brát na zřetel obsah tohoto aktu, okolnosti jeho vzniku i následnou praxi jeho adresátů (srov. Malenovský, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné – obecná část – a poměr k jiným právním systémům*. 7. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2020, s. 170 a 172).
58. UNHCR nevydává podobné pokyny a doporučení „jako na běžícím páse“. Už ze samotné skutečnosti jeho vydání – a navíc ještě aktualizace v roce 2019 – lze dovozovat, že situaci ve Venezuele opravdu není namístě zlehčovat. Za současnou výzvu pro mezinárodní uprchlické právo ji označuje i doktrína, která upozorňuje, že jde po čtyřiceti letech o první krizi závažného vysídlení v Latinské Americe [Fischel De Andrade, José H. Regional Refugee Regimes. In: Costello, Cathryn, Foster, Michelle, a McAdam, Jane (eds.). *The Oxford Handbook of International Refugee Law*. Oxford University Press, 2021, s. 331-332]. V neposlední řadě je důležitou okolností i obsah zprávy HCHR popisující lidskoprávní deficit situace ve Venezuele, který na 42. zasedání Rady OSN pro lidská práva ČR podpořila, jak při jednání ve věci správně podotknul zástupce žalobkyně (viz <https://undocs.org/pdf?symbol=en/A/HRC/RES/42/25>).
59. Na všechny tyto okolnosti by měl žalovaný brát ohled při novém posuzování, zda případ žalobkyně je případem zvláštního zřetele hodným. A zda jí pak neudělí humanitární azyl, pokud jej za takový shledá. Pokud totiž Vysoká komisařka OSN pro lidská práva, k jejímž závěrům se ČR připojila, UNHCR i doktrína mezinárodního uprchlického práva prakticky *jednohlasně upozorňují na závažnost situace ve Venezuele* a odvozují z toho určitá doporučení, pak by žalovaný měl

z tohoto dění na mezinárodním poli vyjít a o to pečlivěji vysvětlit, proč případ žalobkyně za důvodný zvláštního zřetele (ne)považuje.

60. Krajský soud si uvědomuje, jak zástupkyně žalovaného správně uváděla při jednání, že pokyn UNHCR nehovoří jako o možném řešení jen o řešení azylovém. Hovoří také o řešeních, která v našem kontextu nabízí zákon o pobytu cizinců. Podle krajského soudu ovšem odkaz na zákon o pobytu cizinců nemůže fungovat jako ultimátní, kdykoliv využitelný argument proti udělení mezinárodní ochrany. *Obzvláště pokud jeho současné mechanismy prakticky neumožňují neúspěšným žadatelům o mezinárodní ochranu požádat o jakýkoliv typ pobytového oprávnění bez toho, aby nejprve vycestovali do země původu.* To platí, i pokud je ve hře „jen“ otázka humanitárního azylu. Tím spíše v kontextu této věci, ve které se silným, ne-li hlavním důvodem neudělení mezinárodní ochrany žalobkyni jeví být postoj žalovaného, že žalobkyně žádá o mezinárodní ochranu účelově, aby si zlegalizovala pobyt.
61. Krajský soud však připomíná, že už minimálně 10 let je ustáleným východiskem judikatury Nejvyššího správního soudu, že pokud žadatele vedla k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany také „snaha o legalizaci pobytu na území ČR“, nepostačuje to samo o sobě k neudělení mezinárodní ochrany. Tato skutečnost totiž ještě nevylučuje, že žadatel opustil zemi původu a chce se usídlit v ČR z azylově relevantních důvodů (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011-49). V rozsudku ze dne 18. 6. 2019, č. j. 8 Azs 27/2019 52, Nejvyšší správní soud dodal, že „[č]as podání žádosti by tedy stěžovateli neměl být sám o sobě k tíži a správní orgán žádost nemůže *a priori* posuzovat jako účelovou ‚k legalizaci pobytu‘. Zvláště k ní nesmí přistupovat jinak než k žádostem, které nepovažuje za ‚účelové‘.“ (srov. např. také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 1. 2021, č. j. 1 Azs 342/2020-49, bod 32).
62. Žalovaný na výše uvedená judikatorní východiska viditelně nebere zřetel a zatvrzele se o tuto dávno vyvrácenou konstrukci opírá. Je to přitom kontraproduktivní, protože skutečnost, zda žadatele vedla k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany snaha o legalizaci pobytu v ČR, nemá na otázku důvodnosti žádosti vliv. I žádost o mezinárodní ochranu podaná ve snaze o legalizaci pobytu v ČR může být z výše popsaných důvodů úspěšná. Správní soud proto tento argument může jen stěží přesvědčit. Krajský soud proto věří, že svůj postoj do budoucna změní a upustí od praxe, podle které na takto pojímané „účelovosti“ žádostí o mezinárodní ochranu staví svůj závěr o její nedůvodnosti.

VIII. Závěr a náklady řízení

63. Krajský soud shrnuje, že žalobu shledal důvodnou ve vztahu k námitkám týkajícím se humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Rozhodnutí žalovaného je v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Ve zbytku byla žaloba nedůvodná. Krajský soud proto rozhodnutí žalovaného zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení žalovaného váže závazný právní názor plynoucí z tohoto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Krajský soud opakuje, že zrušil rozhodnutí žalovaného poté, co sám ve věci prováděl dokazování. Žalovaný proto zahrne v dalším řízení tyto důkazy mezi podklady pro nové rozhodnutí (§ 78 odst. 6 s. ř. s.).

64. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně měla ve věci úspěch. Vzniklo jí tak právo na náhradu nákladů řízení. Žádné ovšem nevyčísli. Proto jí soud náhradu nákladů řízení nepřiznal. Žalovaný úspěšný nebyl a právo na náhradu nákladů řízení mu proto nevzniklo.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 16. listopadu 2021

Martin Kopa, v. r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.